

De opmars van de steenmarter

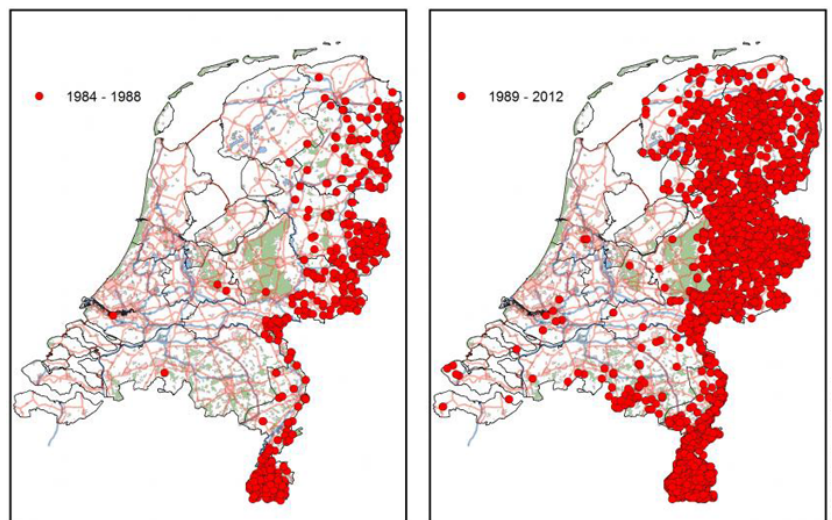
De laatste tijd worden steeds meer meldingen gemaakt van overlast door steenmarters op en rond het rieten dak. De marters kunnen veel schade aanrichten aan het rieten dak, maar bijvoorbeeld ook aan auto's. De overlast en financiële gevolgen voor eigenaren zijn vaak groot. Toch mogen de marters niet gevangen of gedood worden, ze zijn een beschermde diersoort. Ook laten ze zich lastig verjagen en als dat al lukt wordt hun plek vaak snel ingenomen door een soortgenoot.

De steenmarter is een middelgroot zoogdier met een romplengte tot circa 50 cm. en een staartlengte tot ongeveer 30 cm. Gemiddeld zijn de mannetjes iets groter en zwaarder dan de vrouwtjes. De steenmarter heeft een duidelijke lichte meestal witte gevorkte bief waarvan de tanden door lopen tot op de poten. De vacht van de steenmarter is asgraauw tot grijsbruin van kleur en de ondervacht steeds grijswit. Ze hebben een lichtbruine tot roze neus en oren die niet ver boven de schedel uit komen. De randen van de oren zijn echter onbehaard. De steenmarter is een goede klimmer. Hij maakt sprongen van anderhalve meter hoog en kan ook nog eens goed zwemmen.

De steenmarter is vooral 's nachts actief. Van zonsondergang tot zonsopgang is hij vaak op zoek naar voedsel. Het menu van dit dier is zeer gevarieerd en bestaat uit muizen, konijnen, vogels, eieren, insecten, wormen, bessen en vruchten. De restanten hiervan kun je vaak weer terugvinden in hun uitwerpselen. De steenmarter heeft zijn nest en rustplaats vooral in boerderijen, schuren, opstallen en andere gebouwen. Ook holle bomen en nestkasten van uilen worden door de steenmarter wel betrokken. In zijn leefgebied heeft de steenmarter vaak meerdere woningen of rustplaatsen die hij afwisselend gebruikt.

Verspreiding

De steenmarterpopulatie is met een duidelijk herstel bezig waarbij de vergroting van zijn leefgebied door de ecologische verbindingzones en bescherming door de Flora- en Faunawet een belangrijke rol spelen. De marter kwam in de jaren 70 sporadisch voor langs de oostgrens, in voornamelijk Overijssel en Gelderland. Tegenwoordig is het nog steeds de oostgrens, maar nu in alle provincies, met een richting het westen verschuivende grens en in exponentieel toenemende aantallen. Steeds meer komen ook meldingen uit de grote steden.

Territorium

Steenmarters hebben een territorium. Ze claimen een leefgebied en verdedigen dit tegen soortgenoten van hetzelfde geslacht. De grootte van het leefgebied is vooral afhankelijk van de beschikbaarheid van voedsel en rustplaatsen maar is grofweg tussen de 30 en 90 ha groot. Jonge dieren gaan wanneer ze oud genoeg zijn op zoek naar een eigen territorium. Ze nemen een vrij gekomen territorium in of zoeken net zo lang totdat ze een gebied vinden waar nog geen steenmarters huizen.

Het is dus niet zo dat het aantal steenmarters ongeremd zal toenemen in een gebied; ieder gebied heeft een maximum aantal dieren dat er kan verblijven. In een gezonde populatie kan het wel voorkomen dat er meerder marters in een territorium voorkomen, maar die nemen dan geen deel aan de voortplanting. Het wegvangen of doden van steenmarters in de hoop dat de soort verdwijnt is dan ook weinig zinvol. Beschikbare territoria worden snel weer ingenomen door beesten zonder eigen territorium.

Riet

Marters worden geregeld gesignaleerd in het (traditioneel gebonden) rieten dak. Eenmaal op een rieten dak kan de marter zich makkelijk verplaatsen en graaft hij zich vrij eenvoudig een weg naar binnen. Uiteraard gaat dat bij oudere daken weer iets makkelijker dan bij nieuwe, maar doordat de marter goede knagers zijn het bij een nieuw dak enkel wat langer duren. De ingang die gemaakt wordt is ter grote van een tennisbal. Het typische schadebeeld bij een rieten dak is dit gat met daaronder uitgegraven en afgeknagd riet. Ook komt voor dat de marter meerdere in- en uitgangen heeft gemaakt.

Overlast

De aanwezigheid van marters blijft in een aantal gevallen niet onopgemerkt. Vooral marters die een verblijfplaats gekozen hebben in een woning worden niet met applaus ontvangen. Niet iedereen is even gelukkig met gestommel op zolder, stank en rommel. Stank ontstaat meestal in minder goed geventileerde ruimtes of wanneer plafonds van zacht poreus materiaal gemaakt zijn zoals zachtboard. De stank wordt veroorzaakt doordat de steenmarters de ruimte gebruiken als latrine, maar ook doordat ze hun prooidieren mee naar binnen nemen. Ook het bijten in kabels onder de motorkap van auto's is een bekend fenomeen wat niet bijdraagt aan de populariteit van steenmarters. Mogelijk heeft het iets te maken met territoriaal gedrag van de mannetjes of doordat vaak gebruik gemaakt wordt van visolie in de kabels.

Wat te doen bij overlast?

In de meeste gevallen is de overlast of het ongemak door steenmarters te verhelpen door het nemen van de juiste maatregelen. Het doden of wegvangen van steenmarters is eigenlijk geen optie. Niet alleen is het volgens de Flora- en Faunawet verboden, het is ook slechts een tijdelijke oplossing! De leeggekomen plek zal immers snel weer ingenomen worden door een andere steenmarter. Het afdichten van ingangen en het wegnemen van toegangswegen is in de meeste gevallen voldoende om de overlast weg te nemen. Veel voorkomende mogelijkheden voor een steenmarter om op het dak of in een muur te komen zijn onder meer: klimplanten, bomen, zijmuurtjes, vuilcontainers (kliko's), auto's, houthokken, omheiningen, pergola's, carports of diepe groeven tussen de muurstenen.

In de handel zijn talloze middelen verkrijgbaar die de oplossing zouden zijn tegen steenmarters. Echter, doordat de dieren bijzonder slim zijn wennen ze aan, of ontwijken ze snel, het gevaar. Wanneer een anti marterspray in een ingang gespoten wordt helpt deze goed. De marter zal het alleen niet nalaten een meter er naast een nieuwe ingang te maken. De remedie lijkt dus het gebruik van een spray maar altijd in combinatie met maatregelen die de marters verhinderen op het dak te komen. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan het strategisch plaatsen van kippengaas, hier hebben ze namelijk een hekel aan.

“In mijn klantenkring ken ik wel 10 daken die last hebben of hebben gehad van een marter. Op 1 dak had de marter 2 gaten in het dak gemaakt als ingang. Beide gaten heb ik ingespoten met een spray. Die spray werkte bijzonder goed, de marter gebruikte deze gaten niet meer. Wel heeft hij precies tussen de gaten een nieuwe ingang gegraven.” - Rietdekker omgeving Giethoorn